

Vincenc Rajšp

REFORMACIJA V HRVAŠKIH ZGODOVINSKIH DEŽELAH

Od 25. do 27. aprila 2013 je na Oddelku za zgodovino na Filozofski fakulteti Univerze v Zagrebu potekal mednarodni simpozij o reformaciji v hrvaških zgodovinskih deželah *The Reformation in the Croatian Historical Lands. Research Results, Challenges, Perspectives*. S simpozijem so organizatorji želeli obeležiti 450 letnico prvega natisa *Nove zaveze* v hrvaškem jeziku, obenem pa je bil simpozij tudi odlična prireditev pred vstopom Hrvaške v Evropsko skupnost 1. julija 2013, saj je reformacijsko gibanje v 16. stoletju tudi hrvaške dežele pritegnilo v vseevropsko versko in družbeno reformacijsko dogajanje.

Organizatorji simpozija so bili Oddelek za zgodovino na Filozofski fakulteti Univerze v Zagrebu, Biblijski institut v Zagrebu, Visoko Evangeosko teološko učilište v Osijeku in Slovenski znanstveni inštitut na Dunaju.

Na simpoziju je sodelovalo 19 referentov iz Hrvaške, Slovenije, Madžarske, Avstrije, Nemčije in Romunije. Simpozij je potekal v več tematskih sklopih.

V sklopu *Reformation in the Historical Lands as a Research Challenge* so predavali: Zrinka Blažević (Univerza v Zagrebu), *Reformation studies in the Croatia Context: Possibilities and Perspectives*; Peter Kuzmič (Boston/ Osijek), *Reformation and the Shaping of Modern Europe*; Ben-Oni Ardelean (Timișoara), *Reformation and Religious Freedom*; Stanko Jambreč (Zagreb), *The Reformation in the Croatian Historical Lands as Spiritual and Cultural Transfer*.

Sklop predavanj *The Reformation of Ideas* je zajel dva referata: Fanka Krajnc-Vrečko (Maribor), *God and Human in the Croatian Crikvenice ordinalic*; Tomislav Vidaković (Zagreb), *Understanding Islam According to the Flaciu's Magdeburg Centuries*.

Tretji sklop je potekal pod naslovom (*Conter-*) *Reformation*. Referirali so: Gabriella Erdélyi (Budimpešta), *Letters to the Antichrist: Papal Pardon and the Reformation*; Stanko Andrić (Slavonski Brod), *A Protestant's Letter and its Catholic Interpreters (Michael Starinus's Pastoral Report from 1551 and its Echo in Croatiem Historiography)*; Marina Miladinov (Zagreb), *As Christianity Goes Blind: Echoes of the Terrible History of Franciscus Spiera in the Hungarian and Slavic Lands*.

V sklopu *Reformation in Transit* so referirali: Vincenc Rajšp (Ljubljana), *Connections between the Reformation Movement in Croatian and Slovenian Lands*; Szabolcs Varga (Pécs), *The Proces of the Reformation in the Area beyond the Drava of the Diocese of Pécs in the 16th Century*; Gene S. Whiting (Čakovec), *The Reformation in Međimurje, Southeastern Slovenia and Western Hungary in Light of Aristocratic Connections*.

Četrti sklop je imel naslov *Micro-Reformations*. Referirali so: Andrej Hozjan (Maribor), *Districtus Transmuranus: Its Connections to the Croatian Lands during the Reformation and Counter-Reformation Period*; Žiga Oman (Maribor), *The Dravsko Polje District of the Augsburg Confession – A Styrian Border Area during the Reformation Period and its Connections with the Croatian Lands*; Franc Kuzmič (Murska Sobota), *The Evangelical Church in Surd as a Spiritual Center for Međimurje and Prekmurje in the 17th and 18th Centuries*; Maja Čutić Gorup (Rijeka), *Promoters of Protestant Thought in Pazin County*.

Zadnji sklop je dobil naslov *Cultural Reformation*. Predavali so: Hermann Ehmer (Stuttgart), *The Urach Printing Shop and its Significance for Croatian Literature: Production – Finance – Distribution*; Alojz Jembrih (Zagreb), *Slavischer Buecherdruck. The Tübingen University Archives as a Source for the History of the Croatian Printing Shop in Urach (1561–1565)*; Nataša Štefanec (Zagreb), *Sacral Buildings on Aristocratic Estates in the Croatian-Slavonian Kingdom during the Reformation*.

Simpozij je bil odlično organiziran, mednarodna zasedba predavateljev pa je poskrbela za nazorno predstavitev čezmejne povezanosti tega verskega in družbenega gibanja. Zelo dobro je bila zastopana Slovenija, tako da so bile izčrpno predstavljene povezave med reformacijo v hrvaških in slovenskih deželah. Gotovo so bile najmočnejši povezovalni faktor zgodovinske politične meje. Velik del Istre, ki je danes v okviru države Hrvaške, je bil v času reformacije v

sklopu Svetega rimskega cesarstva in tako direktno povezan s slovensko reformacijo. Od tu sta izvirala tudi glavna sodelavca tiskarne v Urachu za hrvaške tiske, Antun Dalmata in Stjepan Konzul. Neposredno vez z reformacijo Luthrove smeri so vzdrževali pridigarji v Vojni krajini, ki so reformacijo prav tako vezali na Luthrovo smer v Svetem rimskem cesarstvu.

Prekmurje na Vzhodu Slovenije je takrat spadalo v Ogrsko kraljestvo in je bilo tako vključeno v tamkajšnje reformacijsko dogajanje, kamor je spadala tudi Hrvaška. Zelo podobno kot v Prekmurju je potekala reformacija v Međimurju in Slavoniji. Versko dogajanje v teh predelih sta odlično pojasnila slovenska referenta Andrej Hozjan in Franc Kuzmič.

Referenti so na simpoziju predstavili in pojasnili številna vprašanja v zvezi s potekom in utrjevanjem reformacije, obenem pa je simpozij lahko tudi odlična pobuda predvsem za slovenske in hrvaške raziskovalce za skupne raziskovalne projekte tega obdobja. V zgodovino-pisju obeh narodov reformacija v preteklosti sicer ni bila zanemarljiva, vendar bi bilo potrebno storiti še kaj za konstruktivno razumevanje skupnega reformacijskega dogajanja pri obeh narodih.